

oferit o succesiune de tablouri muzicale pline de farmec, redată cu o desăvârșită finețe a execuției și în chip spumos.

Cam în același stil preclasic a apărut și divertismentul muzical al compozitorului englez William Boyce, „Jocul de noroc al păstorului“, constînd dintr-un Preludiu și mai multe dansuri pline de pitoresc, din care am reținut *Gavota* a cărei mișcare a fost redată compasat și sugestiv, evocator.

Din muzica franceză contemporană am urmărit *Mișcarea simfonică nr. 1* a dodecafoniștului Jean Louis Martinet și *Simfonia scurtă* pentru coarde a independentului și serialistului Jacques Charpentier — lucrări care ne-au desvăluit în plus, o măiestrie remarcabilă a execuției, extrem de îngrijit, discretă, și o aprofundată interpretare; pe scurt, un înalt profesionalism și o sensibilitate artistică deosebită. Fără să ne surprindă căci o asemenea formație este, neîndoios, în măsură să atace cu succes orice lucrare, aparținînd oricărei școli — ne-a impresionat cu totul plăcut strălucita interpretare dată *Concertului pentru coarde* de Paul Constantinescu.

Dincolo de elementele de bravură solicitate de lucrare și care și-au aflat executații ireproșabili, am fost cucerii îndeosebi de chipul în care interpreții au vibrat la lirismul acestei piese, la specificul său românesc în care coloritul armonic participă de la o seamă de elemente modale populare iar cele ritmice — cu accente uneori asimetrice — de la unele viguroase și antrenante jocuri de pe plaiurile noastre. Nu ne amintim să fi urmărit vreodată o mai bună prezentare a acestui concert.

Muzician de elită, dominînd de departe cu o rafinată competență și cu o atrăgătoare și nobilă eleganță seara de concert, André Girard a legitimat odată mai mult simpatia și prețuirea de care se bucură în rîndurile publicului nostru. Solicitat, ovaționat, a oferit o seamă de suplimente de la Corelli și Mozart pînă la Satie — tot atîtea prilejuri de a prețui arta maestrului și a orchestrei de cameră a O.R.T.F.

Pianistul Eschenbach la Filarmonica „George Enescu“

Pianistul Christoph Eschenbach se bucură de o reputație dintre cele mai frumoase. Deținător la Lucerna, încă din 1965, al Premiului „Clara Haskil“, ilustra interpretă mozartiană originară din țara noastră, Christoph Eschenbach a făcut, de atunci și pînă în prezent o carieră internațională, concertînd aproape pretutindeni în Europa, precum și în America de Sud. La noi, vine pentru a treia oară, publicul apreciîndu-l în mod deosebit.

În sala Ateneului, arhiplină, Christoph Eschenbach a prezentat mai întii muzică de Mozart și Schubert.

Interpretul a evidențiat în *Fantezia în do minor*, impresionanta capodoperă mozartiană, mai întii opoziția celor două principii care aveau să domine mai târziu și creația beethoveniană: a elementului bărbătesc, dominator pe de-o parte, a celui feminin, ru-

gător, ca un suspin, pe de alta. A dezlănțuit *Allegro* ce urma, în chip furtunos, cu intervenții de mare vigoare la mîna stîngă, pentru ca după aceea în *Andantino* să ne ofere un exemplu de tandrețe mozartiană. Dar impresia generală a rămas, așa cum a conceput lucrarea compozitorul, sumbră, în ciuda licăririlor aduse să lumineze întunecatul tablou. A fost o interpretare care fără să fi fost împinsă către acele străfunduri tragice, așa cum le-a gîndit fărăndoială Mozart, a avut totuși anumite atribute ale nobleței și ale forței. Apoi, a atacat, fără răgaz, *Sonata în do minor*, una din cele mai grăitoare lucrări pentru geniul mozartian. Eschenbach i-a dat o interpretare, putem spune beethoveniană — în concordanță cu spiritul acestei puternice capodopere care prefigurează în chip atît de pregnant arta Titanului, cu izbucniri viforoase de pasiune ardentă și de agitație, de neliniște, cu potoliri și replieri, ca acea reculegere de o dulce expresivitate din *Adagio* median. După *Fantezia în do major* „Călătorul“ de Schubert, de o pianistică dintre cele mai dificile, în care am apreciat potențele tehnice și totodată memoria prodigioasă a lui Eschenbach, *Fantezie* recreiată cu acea atmosferă vieneză specifică, interpretul a desfășurat — dintr-o răsufare — cele 24 *Preludii* de Chopin...

Sînt de relevant viața și prospețimea infuzate primului și celui de al cincilea Preludiu, dramatismul cu care a redat pe al șaselea și al noulea, durerea exprimată în cel de al cincisprezecelea. Preludiul al 17-lea a fost ca o reverie autumnală iar al 20-lea ca un adevărat marș funebru. În al 23-lea am apreciat grația subtilă iar în ultimul, pasionantul, incandescentul tumult cu care Chopin a exprimat — așa cum au socotit unii comentatori — drama de odinioară, a poporului polonez. Aruncînd o privire de ansamblu asupra Preludiilor sîntem obligați să admitem totuși că am simțit necesitatea ca pianistul să fi creat mai multă atmosferă, să fi dublat interpretările unora din acestea cu inefabila poezie cu care le-a investit compozitorul și de care Eschenbach — în goana sa necurmată după realizarea strict pianistică — pe alocuri ne-a frustat.

O seară mai târziu l-am urmărit interpretînd împreună cu Filarmonica sub bagheta lui Mircea Cristescu, *Concertul în re minor pentru pian și orchestră* de Brahms. Pianistul s-a distins cu deosebire în *Final*, unde elementele de virtuozitate s-au suprapus celor muzicale propriu zise. Cît privește efuziile lirice din partea mediană a Concertului, pe acestea aveam să le aflăm, ca o compensație — dacă putem spune așa — în suplimentele din Schubert, redată cu un sentiment intens.

Pianistul François-Joël Thiollier

A.R.I.A. s-a dovedit bine orientată invitîndu-l din nou pe tînărul pianist François-Joël Thiollier să concerteze la noi. Afirmăm din capul locului că este un artist pe care nu ne sfiim să-l așezăm printre marii pianiști ai lumii, laureat, de altfel, al celor mai im-

portante concursuri de pian de prestigiu recunoscut (opt la număr!).

Ar fi superfluu să mai relevăm pianistica sa strălucită care nu se ambarasează de nici o dificultate. Pe temeiul acestei stăpîniri suverane a instrumentului, Thiollier își clădește interpretări de înaltă valoare, conforme cu tradiția cea mai bună, cu stilul adecvat fiecărui compozitor, fiecărei lucrări.

Ar mai fi de relevat, de asemenea, că pianistul beneficiază de o cultură cu totul multilaterală — ceea ce îi facilitează prezentarea muzicii, nutrită de acest complex spiritual, în condiții deasupra criticii.

El însuși a făcut, în memoria lui Dinu Lipatti, transcripția a patru piese de Bach, în stilul în care marele nostru pianist interpreta coralele celebre. Reunite sub numele de Pastorală, ele au fost redată cu o puritate rafinată și cu o rară distincție.

Una din piesele de rezistență ale programului a fost Sonata în fa major (K.V.332) de Mozart, lucrare socotită ca făcînd parte din „sonatele dificile” ale compozitorului. Ea este într-adevăr foarte întinsă, de o forță și măreție a concepției care impun prin mijloacele de expresie noi și bogate. Interpretul și-a proiectat atenția în mod egal atît asupra detaliilor cît și asupra ansamblului sonatei. A redat cu multă grație prima mișcare *Allegro*, în ritm ternar ducîndu-ne cu gîndul la un adevărat dans vienez și creînd în finalul mișcării o atmosferă romantică. *Adagio*, lent, calm, a fost desfășurat cu multă cantabilitate iar *Finalul* cu elan, cu insistențe asupra înfățișării cît mai expresive a minunatei teme caracteristice.

Dacă vreodată cineva ar fi putut să nu își dea adeviziunea deplină la muzica lui Scriabin cu noutățile ei de limbaj, cu stilul său armonic complex comporînd agregate de șase și șapte note, cu acele alterațiuni ce-i sînt specifice — Sonata a 5-a, în fa diez major în interpretarea lui Thiollier l-a reconciliat pe deplin cu această muzică. Am savurat acea scriitură, atît de avansată pentru epoca lui Scriabin, și totodată chipul magistral în care interpretul a redat tumultul și pasiunea, avîntul și spiritualitatea aflate în Sonata a 5-a.

Întreaga parte a doua a recitalului a fost consacrată muzicii lui Rahmaninov, cu prilejul aniversării centenarului de la nașterea compozitorului.

Este adevărat, o jumătate de recital, exclusiv Rachmaninov, e cam mult. Ne-a ridicat posibilitatea de a cunoaște și alte aspecte ale artei interpretative a lui Thiollier, ca de pildă chipul cum redă muzica lui Debussy sau Ravel. În schimb am avut unele dintre cele mai populare *Preludii* ale compozitorului (care a fost, cum se știe, și un mare pianist) într-o interpretare de o rară esență lirică și totodată de o nebănuită profunzime. Pianistul a făcut din acestea ca și din *Momentele muzicale*, adevărate mici poeme redată cu întreg fiorul poetic pe care li l-a insuflat compozitorul. Bravura excepțională, atît de diversă, de variată, a lui Thiollier aveam să o apreciem în *Variațiuni pe o temă de Corelli* de Rachmaninov, piesă prezentată în primă audiție. Tehnica variațională a lui Rachmaninov, amintind pe aceea din *Rapsodia pe o temă de Paganini*, a făcut din celebra temă *La Follia* de Corelli o suită policromă, sclipitoare și în permanentă schimbare — interpretul dovedind o artă pianistică de înaltă factură. Recitalul

a fost suplimentat cu Preludiul din Partita no. 4 în mi minor de Bach în transcripția lui Rachmaninov și cu Nocturna (pentru mîna stîngă) de Scriabin. Totul ni l-a arătat pe acest mare artist, care nu are nici 30 ani, drept una dintre cele mai înzestrate personalități ale pianisticii contemporane.

Pianista Marcela Crudeli-Masotti

Pianista Marcella Crudeli-Masotti s-a făcut deosebit de apreciată în urma primului său recital, dat anul trecut la Biblioteca Italiană. Revenind la noi, recent, a interpretat împreună cu violonistul Mihai Constantinescu, un concert de sonate. *Sonata a X-a op. 96, în Sol major* de Beethoven, rămîne, desigur, departe de *Sonata în la („Kreutzer“)*. Dar fără să aibă ardoarea acesteia, interpretii, cîntînd într-un bun echilibru, au reușit să ne intereseze. Relevăm interiorizarea cu care au redat *Adagio*, spiritualitatea din *Scherzo*, precizia și varietatea ritmică din *Final*.

Ca un omagiu adus muzicii italiene: *Introducere și Allegro* de Goffredo Petrassi. Împreună cu Dallapiccola și contemporan cu el, Goffredo Petrassi, fără a putea licita la originalitatea primului, reprezintă totuși una din figurile proeminente ale muzicii italiene de astăzi. Meritul său este — în ciuda influențelor Hindemith, Strawinski — de a fi reînnotat legătura instrumentală a patriei sale, atît de strălucit reprezentată în veacurile XVII și XVIII.

Cei doi interpreți au susținut un dialog foarte animat în *Allegro* menționat, distingîndu-se totodată, în momentele în care rămîneau, să susțină fiecare unele pasaje solistice, cadențiale.

Au trecut apoi cu succes *Sonata* de Franck, dovedind nu numai stăpînirea tehnică a lucrării dar și pătrunderea multiplelor ei sensuri emoționale.

Pianista Crudeli-Masotti este o artistă care dispune de un imens repertoriu. Ea cîntă cu precizie, cu un puternic simț al coloritului armonic și cu o inteligență muzicală care se face repede remarcată. O așteptăm totdeauna, cu deosebire în recitale. Cît privește Mihai Constantinescu, la toate cunoscutele sale însușiri dovedește că e... gata oricînd, avînd totdeauna „sub mînă” o seamă de lucrări solistice și de cameră.

Orchestra de cameră a inginerilor

Una dintre formațiile noastre de amatori, fruntașe, este Orchestra de cameră a inginerilor, statornicită ca atare, cu 15 ani în urmă, la inițiativa dr.-ului inginer Petre Gheorghe, care este și conducătorul ei.

Întocmai ca și medicii, inginerii iubitori de muzică se afirmă, la răstimpuri, în concerte de cameră cu programe studiate cu o seriozitate ce vădește grija pentru lucrul bine pus la punct. Concertul dat în sala Ateneului a confirmat, o dată mai mult nivelul artistic superior al orchestrei, alcătuită din ingineri